

40 Nordiska mejerikongresser !

Ett sammandrag av nordiskt mejerisamarbete under 80 år.

Riggert Förnäs, Esbo, Helsingfors

I dag när den viktigaste värdemätaren på mänsklig aktivitet är pengar, ifrågasätts nyttan med att deltaga i fackliga kongresser och evenemang. Med denna korta historiska översikt av de nordiska mejerikongresserna, skall jag försöka peka på vilken betydelse dessa sammankomster har haft under en tidsperiod, som nu omfattar två sekel.



Oscar Lingonblad, känd finlandssvensk mejerikonstulent, skrev för 25 år sedan: *Kongresserna skall ses som en generalmönstring av den nordiska mejeriindustrins aktuella situation och därutöver skall de manifesteras nordisk gemenskap och stärka samhörigheten bland Nordens mejerifolk. Dessutom är det alltid fest över dessa kongresser. Bättre kan saken inte sägas.*

Kongresserna skall alltså avspegla den nordiska mejeriindustrins aktuella situation. Låt oss följa denna ledtråd och se vad som varit aktuellt under mera än åtta decennier.

1. Från Nordiskt Mejeristmöte till Nordisk Mejerifolk-kongress

Den första nordiska mejerifolkssammankomsten hölls år 1921 i Danmark i Ladelund och kallades då *Nordiskt Mejeristmöte*. Detta möte hade föregåtts av ett sammanträde året innan, den 23 juli 1920 på hotell Norge, i dåvarande Kristiania (Oslo). Sammankallare var mejeribestyrer H. Bollestad ordförande för Norske Mejerifolks Landsforening (NML) och redaktør J.E. Benterud som tillsammans med styrelsen för NML hade inbjudit ordförande i Danmarks Mejeristforening, mejeribestyrer Jens P. Justesen, redaktør Fr. Schack, forretningsfører Herlevsen i Dansk Mejeristforbund och professor K. Støren. Från Sverige deltog ordföranden i Allmänna Svenska Mejeristföreningen disponent Leonard Jacobsson. Dessa personer beslöt tillsammans med Norske Mejerifolks Landsforenings huvudstyrelse att försöka samla *alla* fackutbildade i Nordens mejeribruk kring ett nordiskt samarbetsprogram. I ett tidigt skede frångick man dessa planer eftersom de skulle ha blivit för omfattande. Man begränsade sig till mejeribestyrerna och mejerikonstulenterna i Norge, Danmark och Sverige. En arbetsgrupp med medlemmar från dessa länder utarbetade ett program för s.k. undervisningskurser för mejeribestyrer.

Dansk Mejeristforening inbjöd till kurs på Ladelunds Mejeriskole den 19 juli 1921. Detta *I Nordiska Mejeristmöte* samlade ett hundratal deltagare från tre länder.

Följande år anordnades det *II Nordiska Mejeristmötet* på Norges landbrukshøgskole, anslutningen blev så stor, att man blev tvungen att begränsa antalet deltagare till 66. *Praktiska laboratoriearbeten* och övning i *ostframställning* var några programpunkter.

Det tredje mötet skulle hållas 1923 i Sverige, men måste avlysas. Sålunda blev det Dalums Landbrugs- og Mejeriskole som år 1924 blev platsen för det *III Nordiska Mejeristmötet* med 120 deltagare.

Alnarps mejeriskola stod 1925 som värd för *IV Nordiska Mejeristmötet*. Professorerna Thomé, Rosengren och Samuelsson delade med sig av sina kunskaper om *emmentalost*, *kärningsteori* och *kvalitetsförbättring av mjölk*. Skånska mejerier och gästgivaregårdar fick besök av deltagarna, som reste runt i personbilar!

Hamar var i turen 1926, där hölls det *V Nordiska Mejeristmötet*. Inga uppgifter föreligger från detta möte.

Ladelunds mejeriskole stod som värd 1927 för det *VI Nordiska Mejeristmötet*. I programmet ingick *Praktiske demonstrationer og øvelser*. Man diskuterade bl.a. *Flødens afköling og kærning* samt *Fremstilling af Iscreme*. De 114 deltagarna företog en studietur som gick genom Midt- och Østjylland. Enighedens nya storstadsmejeri och Hillerød besöktes före mötet. Man beslöt att sammankomsterna hädanefter skulle hållas med 2-3 års mellanrum.

Det *VII Nordiska Mejeristmötet* hölls i Örebro i samband med Stockholmsutställningen år 1930. Hela 92 utländska gäster hade ställt upp och enligt uppgift ingick 10 delegater från Finland, uppgifter om antalet svenskar föreligger ej. Allmänna Svenska Mejeristföreningen hade inbjudit deltagarna att bevista föreningens årsmöte i Stockholm där också en Mejeri- och maskinutställning hölls. Mjolkcentralen och AB Separators fabrik besöktes. Mejeristmötet hölls i Örebro där det nya mejeriet beundrades. Leverantörmjölken betalades på basen av reduktasprov och försök med flaskförpackning hade inletts. Is togs upp vintertid och förvarades i sågspån utomhus vilket väckte danskarnas förvåning.

Det *VIII Nordiska Mejeristmötet* gick av stapeln i Stavanger 1932. Man steg ombord på nybyggda D/S Ryfylke i Oslo och seglade ”langs kysten” till Stavanger. Efter mötesförhandlingarna for deltagarna med båt till Hardanger och beundrade landskapet som reste sig på bägge sidor av fjorden. Hemresan fortsatte med tåg till Oslo.

Dalums Landbrugs- og Mejeriskole tog emot det *IX Nordiska Mejeristmötet* i juli 1935. Öppningsmötet transmitterades av Statsradiofonien. Professor Kjærgaard Jensens föredrag behandlade *Mejeribrugets stilling verden over*. En Havefest med musik hölls och ett av studiebesöken gick till Mejeriernes Maskinfabrik.

Svenskarna valde att hålla det *X Nordiska Mejeristmötet* i Malmö 1938. Mötet öppnades i Knutssalen på Malmö rådhus där professor Birger Platon talade över *Lovmæssige Kvalitetsforanstaltninger i Sverige paa Mejeribrugets omraade*. Smörkontrollstationen och Alnarp besöktes. Danskarna fortsatte med tåg till Karlstad för en turisttur i Värmland. Detta blev det sista mötet före kriget.

Mejeristmötena hade regelbundet arrangerats men andra världskriget förorsakade ett avbrott på hela nio år. När samarbetet återupptogs 1947 började man kalla mötena *kongresser* och beslöt dessa skulle hållas vart tredje år.

Sålunda blev det *XI Nordiska Mejeristmötet*, som hölls i Trondheim 1947, den *XI Nordiska Mejerifolk-kongressen*. Man bibehöll nummerföljden trots att namnet ändrades. Till denna kongress hade också deltagare från Finland inbjudits men av någon anledning hade inbjudan inte nått fram. Kongresserna var uppbyggda kring återkommande fasta frågor: *Aktuellt från varje land* där deltagarna fick redogörelser om aktuella organisations-, avsättnings- och fackliga förhållanden i de olika länderna. Dessutom hade man alltid några aktuella produkttekniska eller teknologiska frågor på programmet. Studiebesöken till nya mejerier var viktiga och uppskattade programpunkter liksom de sociala evenemangen.

1950 samlades man i Köpenhamn där den *XII Nordiska Mejerifolk-kongressen* hölls. Ett rekordstort antal deltagare, 750 personer, hade kommit till Danmark. Denna gång deltog för första gången en grupp även från Finland. En av deltagarna beskriver imponerad, i den finska mejeritidningen, sina intryck från ett besök på ett oljeeldat mejeri.

Visby var år 1953 platsen för den *XIII Nordiska Mejerifolk-kongressen*. För många framstår denna som en av de trevligaste kongresserna. Alla måste ta sig till Gotland med båt på ett eller annat sätt. Från Finland kom man med en chartrad båt, Nordstjärnan, där man också var inkvarterad under kongressen. Man hade gjort en avstickare på ditresan till Stockholm där man besökte en dessertutställning.

Oslo år 1956 var värd för den *XIV Nordiska Mejerifolk-kongressen* som öppnades av kronprins Olav inför över 500 deltagare! Även Island var representerat denna gång. Man diskuterade bl.a. *Ostens källarbehandling och prispolitiken vid distribution av mjölk*. Utfärder gjordes till Buskerud och Telemark och det nya mejeriet i Drammen besöktes. Oslo stads mottagning på Rådhuset imponerade stort på deltagarna.



Kronprins Olav anländer till kongressens öppning. Till höger Eivind Wekre

Den *XV Nordiska Mejerifolk-kongressen* 1960 var förlagd till Aarhus. Förutom 300 danska deltagare hade det kommit 160 delegater från de övriga nordiska länderna. Universitetet i Aarhus bildade den yttre ramen för kongressen. *Leverantörmjölkens kvalitetsproblem, tillverkning av olika smörtyper och mjölkens globala avsättning i framtiden* var föredragsämnen som diskuterades. Exkursioner gick till det nya mejeriet i Aarhus, till Silkeborg och kongressen avslutades på Himmelsbjerget.

Sverige hade valt turistorten Storlien för den *XVI Nordiska Mejerifolk-kongressen* 1963. Över 400 deltagare hade samlats mitt i den svenska fjällvärlden för att diskutera *Rationalisering, överproduktion, avsättningsproblem och utbildning i mejeriindustrin*. Mejeriet i Östersund besöktes och även till Trondheim företogs studiebesök. Naturupplevelsorna var även denna gång ett minne för livet för deltagarna.

Den *XVII Nordiska Mejerifolk-kongressen* hölls i Finland i Tammerfors år 1966. Finland stod för första gången som arrangör för en mejerifolkskongress. Över 250 deltagare hade ställt upp och öppningen televiserades i TV-nyheterna. Man behandlade ämnen som *glassbedömning, smörförpackning, smaksatta mjölkprodukter och surmjölkprodukter*. Kongressen avslutades i Ikalis på Mejerifolksförbundets semesterhem Tuomarla vilket imponerade på de nordiska gästerna.

År 1969 samlades 385 deltagare på den nya handelshögskolan i Bergen till den *XVIII Nordiska Mejerifolk-kongressen*. I över 30 graders värme diskuterades *Syrningsproblem och deras orsaker, Nordiska erfarenheter av produktutveckling samt Marknadsföring av mejeriprodukter*. Det nya Bergensmejeriet besöktes och den storslagna naturen beundrades från bussfönstren på exkursioner till bl.a. Myrdal.

Aalborg och Nord-Jyllands nya konstcenter hade 1972 lockat över 400 deltagare till den *XIX Nordiska Mejerifolk-kongressen*. Ämnena som dryftades var *Industriell mjölkproduktion, krav på smörets konsistensegenskaper, problem med mekaniserad osttillverkning och principiella och produkttekniska krav för söta och aromatiserade mejeriprodukter*. Man bekantade sig med den lokala mejeriindustrin på studiebesök.

Den sista mejerifolk-kongressen eller den *XX Nordiska Mejerifolk-kongressen* hölls i Skövde år 1975 på Billingeus. Deltagarantalet steg till 400. Ämnena som behandlades var *Mejeriindustrins materialhanterings- och lokaliseringsfrågor* och *mejeriavloppsvattnet*. Studiebesök företogs bl.a. till kärningscentralen i Götene. På denna kongress väcktes frågan om en eventuell sammanslagning av de nordiska mejerikongresserna för första gången.

2. De Nordiska Mejeritekniska kongresserna

Den *första mejeritekniska kongressen* hölls i september 1938 i Göteborg. 200 deltagare hade samlats för att lyssna till föredragen. Danmark och Norge bidrog med 40 deltagare var, 8 kom från Finland. I deltagarantalet ingick också 40 "kongresskvinnor". Estland representerades av magister N. King, sedermera professor i Australien och berömd för sin kärningsteori.



Deltagarna i den första Nordiska Mejeritekniska kongressen samlade till gruppfoto

Arrangör var Mejeritekniska Föreningen i Sverige med Karl Ivar Pettersson som ordförande. De danska och norska Mejerihushållningskandidatsföreningarna och Mejerivetenskapliga samfundet från Finland hade sänt sina medlemmar till Göteborg.

Under kongressen dryftades följande frågor: *Bakteriologisk driftskontroll i k-mjölksmejerier*, *Utfodringens inverkan på mjölkens och mejeriprodukternas kvalitet* och *Ältning av smör och Smörkärnornas konstruktion*. Ämnena behandlades enligt akademiskt mönster med inledare, opponent och diskussion. Materialet hade tillställts kongressdeltagarna på förhand. Exkursioner företogs till Bohusmejeriet som då var Sveriges modernaste mejeri med bland annat tre hermetiska separatorer à 3000 liter i timmen och en plattpastör av märket Astra.

Våra länders gemensamma historia belystes vid ett besök på Bohus fästning. Middagar intogs på restauranger i Långedrag och Kungälv. Under kongressen beslöts att i fortsättningen skulle kongresser anordnas vartannat år och att följande kongress skulle vara i Köpenhamn år 1940.

Därav blev dock intet utan det skulle, på grund av andra världskriget, dröja hela åtta år innan det blev tid för den *II Nordiska Mejeritekniska Kongressen* 1946 i Köpenhamn. På denna kongress diskuterades *Ostmjölkens fetthalt*, *Mejeriernas driftskontroll* och *Metoder för smörbedömning*. Deltagarantalet var 200 och antalet kongresskvinnor 50. Många lärorika exkursioner företogs i mejerilandet Danmark och festligheterna imponerade på den efterkrigstida publiken.

Sedan förflöt 5 år tills det i juni 1951 var dags för den *III Nordiska Mejeritekniska kongressen i Bergen*, Norge. Deltagarantalet var rekordstort, hela 450 personer hade mött upp. För första gången diskuterades *förpackning av mjölk i pappemballage* och *kostnaderna för papp och glas jämfördes*. Man visade också en film om pappens användning som emballage för mjölk.

Mikrobiologiska faktorer inverkan på smörets hållbarhet var följande ämne och kongressförhandlingarna avslutades med föredrag om *glasskontroll* och *ackumulering av kyla i mejerier*. Glass var ju på den tiden en mejeriprodukt.

Kongressmiddag och supé avnjöts högt uppe på fjället i Fløirerestauranten och banketten hölls i Bergens berömda Schøtstuer. Norges storslagna natur beundrades under exkursioner och mejeribesök företogs till Oslo och till Bergensmejeriet, som fick 90 % av sin mjölk med båt. I samband med kongressen ordnades en nordisk dessertutställning.

Finland stod i turen som arrangör år 1955. Den *IV Nordiska Mejeritekniska Kongressen* hölls på hotell Aulanko i Tavastehus och hade samlat 200 deltagare. Man diskuterade *Mjölkkonserver, Kvaliteten på bitförpackat smör och Hygienkontroll vid behandling av k-mjölk*. Exkursioner gjordes till glassfabriken i Turenki och till mejerier i södra Finland. Festligheterna gick av stapeln på hotell Aulanko.

Den *V Nordiska Mejeritekniska Kongressen* hölls år 1959 i Sverige i Östersund. För första gången hade man valt ett enhetligt tema för kongressen: *Mejeriernas transportproblem* som mångsidigt belystes under förhandlingarna. Dessutom diskuterades för första gången enplans- kontra tvåplanslösningar av mejeribyggnader. Studiebesök företogs till mejeriet i Östersund och till mejerier i Norge.

Danmark och Ålborg fungerade som värdar för den *VI Nordiska Mejeritekniska Kongressen* år 1961. Över 400 personer hade mött upp i den nya Aalborgshallen för att diskutera *Mjölakens kvalitetsegenskaper, Försäljningsemballage för mjölk, smör och ost och Skorpfri ost*. Exkursionsmöjligheterna var talrika på det mejeritäta Jylland, bl.a. besöktes en kärningscentral i Vendsyssel. Middagar och festligheter hölls i Aalborgshallen och banketten på Strandpaviljongen i Lökken.

1964 var det Norges tur. Den *VII Nordiska Mejeritekniska Kongressen* hölls i Hamar med rekordstort deltagarantal, hela 600 personer hade kommit. Till kongress tema hade man valt *Driftskontrollen i mejeriindustrin*. Temat var uppdelat i tre sektioner som behandlades var för sig. Exkursionerna gick bland annat till Oslomejeriet och kongressens avslutningsmiddag hölls i Lillehammer.

Automation var temat för den *VIII Nordiska Mejerikongressen* som gick av stapeln i Åbo, Finland, sommaren 1967. Det nya Åbo-mejeriet var ett självklart exkursionsmål och Åbo slott erbjöd en stämningsfull miljö för den avslutande kongressmiddagen. Nobelpristagaren *A.I. Virtanen* höll festföredraget vid kongressöppningen.

Sverige inbjöd till den *IX Nordiska Mejeritekniska Kongressen* som hölls i Lund 1970. Temat var *Arbetstidsproblem* och kongressen hade samlat över 500 deltagare. Livliga diskussioner uppstod kring varfjärdedags-hämtning av leverantörsmjölken. Exkursionerna gick till bl.a. Findus, Tetra Paks och Elopaks fabriker. Kongressveteranen, professor Torsten Storgårds hade inbjudit besökare till Köttforskningsinstitutet i Kävlinge.

Island kom med i det nordiska samarbetet som arrangör av den *X Nordiska Mejeritekniska kongressen* som hölls i Reykjavik 1973. Island lockade 450 deltagare. Temat var *Uddannelseproblemer i mejeriindustrin*, ett aktuellt tema eftersom man t.ex. i Sverige slopat all mejeriuutbildning. Dessutom diskuterades *Synpunkter på personalproblem* och som praktikfall var ämnet *Syrakulturer* insatt. Kongressen hölls på den nya Haskolabiografen och de festliga tillfällena på hotell Saga. Exkursioner av facklig och social karaktär ingick i programmet och deltagarna imponerades av Islands mejeriindustri och vilda natur.

År 1977 var det Danmarks tur och man hade valt att förlägga den *XI Nordiska Mejeritekniska Kongressen* till Aarhus. Under två kongressdagar diskuterade 560 deltagare *Mjölkråvarans kvalitetsegenskaper* ur olika aspekter och som andra tema *Datamaskiner i mejeriindustrin*. Exkursioner företogs förutom till mejerier till Landbrugets EDB-center i Aarhus. På denna kongress väcktes tanken på en sammanslagning av de nordiska mejerikongresserna. Eftersom de flesta problem var gemensamma och då delvis samma personer bevistade bägge kongresserna vann förslaget understöd. Man tillsatte en arbetsgrupp för att utreda frågan och detta var början till Nordiskt Mejeritekniskt Råd.

3. Nordiskt Mejeritekniskt Råd, NMR

På basen av beslutet i Aarhus började de olika arrangörsföreningarna raskt undersöka möjligheterna för en sammanslagning av kongresserna. Den 23 februari 1978 hölls ett konstituerande möte i Oslo där riktlinjerna för det blivande NMR:s verksamhet slogs fast. I detta möte deltog från Norge Roall Hognestad, Kåre Monsen och Steinar Husby. Från Sverige Elo Bertelsen, Eric Pehrsson och Kaj Pehrsson.



Arbetsgruppen samlad på Island.

Från vänster: J. Korsgaard, K. Pehrsson, P. Sigurdsson, E. Pehrsson, B. Lemberg, R. Förnäs, R. Hognestad, S. Husby och K.M. Christensen. Foto Osmo Loppi

Från Finland Birger Lemberg, Osmo Loppi och Riggert Förnäs. Från Danmark Kjeld Mark Christensen. Island hade ingen representant utsänd.

Speciellt från svenskt håll hade en viss oro uttryckts för att en sammanslagning av kongresserna skulle kunna sänka nivån på behandlade ämnen. Därför stödde man tanken på ett råd som garant för bibehållen hög nivå. Rådet skulle för den kongressarrangerande centralkommittén föreslå kongressämnen. Dessutom skulle man arrangera högklassiga symposier mellan kongresserna. Medlemmarna i NMR skulle fungera som kontaktpersoner för mejeritekniska frågor i sina respektive länder.

NMR kom i praktiken att överta centralkommitténs roll som kongressarrangör. Samtliga föreningar som år 1978 startade NMR har backat upp verksamheten med de nordiska kongresserna, med undantag för Svenska Mejeristföreningen som av ekonomiska skäl drog sig ur det nordiska samarbetet.

4. Gemensamma kongresser eller de Nordiska Mejerikongresserna

Sammanslagningen av Mejerifolkskongresserna och de Mejeritekniska kongresserna var ett faktum år 1980. Då arrangerades den första gemensamma Nordiska Mejerikongressen i Finland på Dipoli i Esbo. Gernom att räkna ihop kongressernas antal kom man fram till att denna kongress var den *32 Nordiska Mejerikongressen!* I och med denna kongress introducerades simultantolkning för att underlätta för deltagarna att göra inlägg på sina egna språk och bli förstådda. Oljekrisen hade pågått några år och följaktligen hade man valt *Energibesparing* till kongresstema. Även *K-mjölkmejeriernas ordersystem* behandlades av en arbetsgrupp.

Över 600 deltagare hade anmält sig och teknologbyn i Otnäs med Dipoli som kongress- och festplats bildade den yttre ramen. Exkursioner och studiebesök hörde till programmet, Valios nya huvudkontor och mejeriet i Sockenbacka låg på bekvämt avstånd. Det nya mejeriet i Jyväskylä lockade också besökare. En del utsträckte kongressresan ända till dåvarande Leningrad.

Den 33 *Nordiska Mejerikongressen* hölls år 1983 i Oslo på det nya SAS-hotellet. Vid öppningen deltog 560 personer. Den ökande automationen hade denna gång inspirerat till temavalet: *Meieriindustrien i utvikling*. På kongressen behandlades *Mål och medel för mejeriindustriens processtyrning*. Temat omfattade allt från membranfiltrering till mejeriernas anpassning till den ekonomiska utvecklingen. Fackutfärder gick till NMS försökscenter och Høyland mejeri. Ett studiebesök gick ända upp till Tromsöregionen.

Människan i centrum diskuterades 1986 på den 34 *Nordiska Mejerikongressen* i Ronneby, Sverige, under den första kongressdagen, följande dag var ägnad *logistiken*. Kongressen var förlagd till kongresshotellet Ronneby Brunn som kunde härbärgera alla deltagare och erbjöd utmärkta faciliteter för kongressen. *Bioteknik – tillämpningar och utvecklingsmöjligheter* var ett annat mycket aktuellt tema som hade behandlats av en arbetsgrupp och som föranledde livliga diskussioner.



Kongressdeltagare på väg till svensk ostafton, Elo och Gunvor Bertelsen i förgrunden.

Sedan eller 1989 var Island i turen igen. På den 35 *Nordiska Mejerikongressen* i Reykjavik stod *Kvalitetsstyrning* i fokus. Den moderna synen på total kvalitet behandlades ur olika aspekter för första gången i mejerisammanhang. Det nya mejeriet i Reykjavik besöktes och kongressdeltagarna kunde löga sig i heta källor och beundra Islands attraktioner. Viss kritik framfördes mot upplägget med opponenter och inledare vid presentationen av ämnena. Kongressen hade samlat över 500 deltagare.



President Vigdis Finnbogadottir deltog i kongressöppningen 1989

Odense på Fyn hade 1992 utsetts till samlingsplats för den 36 *Nordiska Mejerikongressen*. Deltagarantalet hade något gått ner, 300 personer hade samlats. Det stigande utbudet av olika livsmedel på marknaden var bakgrund till temat *Mælk - hvad ellers!* för kongressen. Man diskuterade mejeriprodukternas roll i konkurrens med övriga livsmedel. Uppläggningsen var ny, i stället för inledare och opponenter hade man paneldiskussioner med deltagare från varje land. Experter från olika branscher höll föredrag i sina specialämnen.

År 1995 gick kongressen till havs. Finland stod som arrangör och man hade valt att förlägga den *37 Nordiska Mejerikongressen* till kryssningsfartyget Silja Festival. Turbulensen inom mejerinäringen och snävare marginaler ledde till kongress temat *Mera med mindre eller Produktivitet i mejeriindustrin*. Ändå hade 350 deltagare kommit för att dryfta kongressämnena. Studiebesök på mejeriet i Tallinn och en dag i Riga var ovanligare inslag i kongressprogrammet. Kongressmiddagen avnjöts till havs i hög stämning.

Rhododendronstaden Stavanger i Norge hade av norrmännen valts till kongressort för den *38 Nordiska Mejerikongressen* år 1998. Trots flygledarstrejk stortrivdes de 400 deltagarna med kongressen som hade temat *Melk i nytt årtusen*. Paneldiskussionen om Nordens mejeriindustris syn på strategi, marknad och ekonomi samt fackliga ämnen med stor spännvidd som *Melk er mer enn melk* väckte stort intresse. Någon kongressrapport utgavs icke utan deltagarna fick en gördetsjälvpärm för sina anteckningar. Ett studiebesök gick till Tines mejerier och ett annat besök hade temat Gass og olje. Nytt på denna kongress var en utställning där kongressens sponsorer kunde ställa ut aktuella nyheter. Många kongressdeltagare fick en gratis exkursion genom södra Norge då hemfärden först måste inledas med buss till Göteborg.

Det nya årtusendets första kongress hölls i Malmö Sverige år 2001. Temat för den *39 Nordiska Mejerikongressen* var *IT från ko till konsument*. Under kongressen granskades hela kedjan ko–mejeri–distribution–kund–konsument ur processtänkandets synvinkel av 372 deltagare. Mjölken som råvara för probiotiska produkter var ett högaktuellt föredragsämne. Kongressrapporten utgavs i form av en CD-skiva. Det nya Malmömejeriet var ett av utfärds målen. Den nya Öresundsbron var en symbolisk länk mellan mejerifolket i våra nordiska länder och utgjorde symbolen för samarbetet både nu och i framtiden.

5. Symposier, felnomenklaturer och ISKK

Det nordiska mejerisamarbetet har förutom kongresser också bedrivits i andra sammanhang. Här må nämnas att Nordiskt Mejeritekniskt Råd arrangerade symposier mellan kongresserna, arrangemangen överläts senare åt Nordiska Jordbruksforskarens Förening (NJF) i vars regi ett par symposier hållits.

Behovet av en gemensam felnomenklatur för produktfel resulterade i att en tryckt sådan utgavs på de nordiska språken. Samarbetet fortsatte därefter mellan de nordiska statliga kontrollorganisationerna och riksorganisationerna och fick så småningom namnet ISKK vilket uttytt står för "Internordiskt Samarbete för Konsumtionsmjölksprodukternas Kvalitet". Detta samarbete är numera nedlagt.

Nordisk Glassindustris Samarbetskommitté var ett forum för samarbete mellan de nordiska glasstillverkarna. Även detta samarbete är numera om inte helt nedlagt så åtminstone insomnat.

6. Kongresserna dansar

Vad vore en kongress utan social samvaro? Inledningsvis skrev jag att det också skall vara fest över ett kongressevenemang. De nordiska sammankomsterna har alltid präglats av lyckade festliga arrangemang. Vid dessa har ledsagarna eller damerna till dags dato spelat en avgörande roll. Redan på den första kongressen 1938 skänkte 45 ”kongresskvinnor” glans över middagarna.



Feststämning och nordisk gemenskap hör till kongresserna.

Under utflykter till nordens sevärdheter, under galamiddagar och på banketternas dansgolv har vänskapsband knutits och livslånga kontakter uppstått. Utsökta middagar med värdlandets specialiteter på menyn, goda drycker, sång och underhållning varvade med festtal och dans, har alltid givit upphov till en unik gemenskapskänsla mellan de nordiska brödrafolken. Kongressresorna som tidigare företogs med buss och båt bidrog också till att deltagarna lärde känna varandra på ett helt annat sätt än under dagens hektiska flygresor. En kongressresa kunde i bästa fall räcka över en vecka.

7. Människor och personligheter

Kongresserna görs av människor för människor. Många färgstarka personligheter har passerat revy under årtiondenas lopp. Tillåt mig här att nämna några personer som varit med om att utforma kongresserna.

Väl medveten om att det med mina insikter i gångna kongresser inte är möjligt att nämna alla förtjänta medverkare vid namn, tar jag ändå risken att lyfta fram några personer, som var en på sitt sätt satt sin prägel på kongresserna.

Norge var upphovslandet till kongressidén och därför är det motiverat att först nämna några norrman vid namn. Förutom redan tidigare nämnda grundare, stiger Eivind Wekres namn fram, liksom Peter Solberg, Kåre Monsen, Gunnar Aas, Steinar Husby, Bjarne Oterholm, Roall Hognestad och den första kvinnliga presidenten för NMR Kirsti Been Tofte.

Danmark har namn som Aage Pedersen, prof. Juul-Overby, Kjærgard-Jensen i två upplagor, Kjeld Mark Christensen, Flemming Aamann och Einar O Pedersen.

Sveriges mejeriprofessorer är redan nämnda. Andra aktiva har varit Eric Pehrsson, Kaj Persson, Elo Bertelsen, Gösta Vamling, Björn Sigbjörn och Kenneth Andersson.

Från Finland: Torsten Storgårds, Birger Lemberg, Osmo Loppi, Matti Antila, Juhani Nordlund, Aimo Erhola, Ingmar Finskas och Pekka Yrjänheikki.

Från Island minns man Sævar Magnusson, Magnus Olafsson och Petur Sigurdsson.



Forständer Aage Pedersen - en ööverträffad mötesledare

8. Konklusion

Under de 8 decennier som förflutit sedan det första Nordiska Mejeristmötet, har tusentals representanter för branschen samlats för att utbyta erfarenheter, lära sig mera om sina yrken och bekanta sig med förhållandena och kollegerna i de nordiska länderna. Att få deltaga i en kongress har för många varit en belöning för väl utfört arbete. Dessutom har det varit en satsning av arbetsgivarna på personalens vidareutbildning som säkert har varit lönsam. Nivån på den nordiska mejeriindustrin är i alla avseenden hög och kongresserna har för sin del haft en viktig mission att fylla, som spridare av kunskap och för att höja branschens anseende.

Inledningsvis konstaterades att kongresserna skall avspegla branschens aktuella situation och i detta sammanhang vill jag till sist uttrycka en förhoppning, att branschens situation aldrig måtte bli sådan att kongressernas vara eller inte vara ifrågasätts!



*Kongressmiddag
i Lund 1970*



*Sævar Magnússon
inbjuder til Island*



*Ole Frederiksen och Kjeld Mark
Christensen på isländska vatten*



Professor Peter Solberg



*Finska NMR medlemmar, Osmo Loppi
Riggert Förnäs och Juhani Nordlund*

Esbo, Finland i maj 2004, i väntan på den 40 Nordiska Mejerikongressen på Island